Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

20 decembrie 2017*

„Recurs – Ajutoare de stat – Televiziune digitală – Ajutor pentru utilizarea televiziunii digitale terestre în regiunile îndepărtate și mai puțin urbanizate – Subvenție în favoarea operatorilor de platforme de televiziune digitală terestră – Decizie prin care măsurile de ajutor sunt declarate în parte incompatibile cu piața internă – Noțiunea «ajutor de stat» – Avantaj – Serviciu de interes economic general – Definiție – Marjă de apreciere a statelor membre”

În cauza C-81/16 P

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 12 februarie 2016,

Regatul Spaniei, reprezentat de M. A. Sampol Pucurull, de M. J. García Valdecasas Dorrego și de A. Rubio González, în calitate de agenți,

recurent,

cealaltă parte din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de P. Němečková, de É. Gippini Fournier și de B. Stromsky, în calitate de agenți,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul T. von Danwitz, președinte de cameră, domnii C. Vajda și E. Juhász, doamna K. Jürimäe (raportor) și domnul C. Lycourgos, judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 7 septembrie 2017,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: spaniola.

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, Regatul Spaniei solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 26 noiembrie 2015, Spania/Comisia (T-461/13, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2015:891), prin care s-a respins acțiunea sa având ca obiect anularea Deciziei 2014/489/UE a Comisiei din 19 iunie 2013 privind ajutorul de stat SA.28599 [(C 23/2010) (ex NN 36/2010, ex CP 163/2009)], acordat de Regatul Spaniei pentru extinderea televiziunii digitale terestre în zone îndepărtate și mai puțin urbanizate (cu excepția Castiliei-La Mancha) (JO 2014, L 217, p. 52, denumită în continuare „decizia în litigiu”).

Istoricul cauzei și decizia în litigiu

2 Faptele aflate la originea litigiului au fost expuse de Tribunal la punctele 1-22 din hotărârea atacată. Pentru necesitățile prezentei proceduri, acestea pot fi rezumate după cum urmează.

3 Prezenta cauză privește o serie de măsuri adoptate de autoritățile spaniole în cadrul trecerii de la radiodifuziunea analogică la radiodifuziunea digitală în Spania, pe întregul teritoriu spaniol, cu excepția Comunidad Autónoma de Castilla-La-Mancha (Comunitatea autonomă Castilia-La Mancha, Spania) (denumită în continuare „măsura în cauză”).

4 Regatul Spaniei a instituit un cadru de reglementare pentru promovarea procesului de trecere de la radiodifuziunea analogică la radiodifuziunea digitală, în special prin promulgarea Ley 10/2005 de Medidas Urgentes para el Impulso de la Televisión Digital Terrestre, de Liberalización de la Televisión por Cable y de Fomento del Pluralismo (Legea nr. 10/2005 de stabilire a unor măsuri urgente în vederea dezvoltării televiziunii digitale terestre, a liberalizării televiziunii prin cablu și de încurajare a pluralismului) din 14 iunie 2005 (BOE nr. 142 din 15 iunie 2005, p. 20562) și a Real Decreto 944/2005 por el que se aprueba el Plan técnico nacional de la televisión digital terrestre (Decretul regal 944/2005 de aprobare a Planului tehnic național privind televiziunea digitală terestră) din 29 iulie 2005 (BOE nr. 181 din 30 iulie 2005, p. 27006). Acest decret regal a impus organismelor naționale de radiodifuziune private și publice să se asigure că 96 % și, respectiv, 98 % din populație recepționează televiziunea digitală terestră (TDT).

5 Pentru a permite trecerea de la televiziunea analogică la TDT, autoritățile spaniole au divizat teritoriul spaniol în trei zone distincte, denumite „zona I”, „zona II ” și, respectiv, „zona III”. Zona II, în discuție în prezenta cauză, cuprinde regiuni mai puțin urbanizate și îndepărtate, reprezentând 2,5 % din populația spaniolă. În această zonă, organismele de radiodifuziune, din lipsa interesului comercial, nu au investit în digitalizare, ceea ce a determinat autoritățile spaniole să instituie o finanțare publică.

6 În luna septembrie 2007, Consejo de Ministros (Consiliul de Miniștri, Spania) a adoptat programul național în favoarea trecerii la TDT al cărui obiectiv era de a ajunge la o rată de acoperire a populației spaniole de serviciul TDT similară acoperirii acestei populații atinse de televiziunea analogică în anul 2007, respectiv peste 98 % din această populație și totalitatea sau cvasitotalitatea populației din Comunitățile autonome Țara Bascilor, Catalonia și Navarra (Spania).

7 Pentru a se atinge obiectivele de acoperire stabilite pentru TDT, autoritățile spaniole au prevăzut acordarea unei finanțări publice, în special pentru susținerea procesului de digitalizare terestră în zona II și, mai specific, în interiorul regiunilor comunităților autonome situate în această zonă.

8 În luna februarie 2008, Ministerio de Industria, Turismo y Comercio (Ministerul Industriei, Turismului și Comerțului, Spania) (denumit în continuare „MITC”) a adoptat o decizie destinată să amelioreze infrastructura de telecomunicații și să stabilească criteriile, precum și repartizarea finanțării acțiunilor

desfășurate în favoarea dezvoltării societății informaționale în cadrul unui plan denumit „Plan Avanza”. Bugetul aprobat în temeiul acestei decizii a fost alocat în parte digitalizării televiziunii în zona II.

9 Această digitalizare s-a desfășurat în perioada iulie-noiembrie 2008. MITC a transferat în continuare fonduri către comunitățile autonome, care s-au angajat să acopere celelalte cheltuieli legate de operațiune cu propriile resurse bugetare.

10 În luna octombrie 2008, Consiliul de Miniștri a decis să aloce fonduri suplimentare pentru a extinde și a completa acoperirea TDT în cadrul proiectelor de trecere la digital care trebuiau să fie implementate în primul semestru al anului 2009.

11 Ulterior, comunitățile autonome au inițiat procesul de extindere a TDT. În acest scop, acestea au organizat licitații publice sau au încredințat această extindere unor întreprinderi private. În anumite cazuri, comunitățile autonome au mandatat comunele să realizeze extinderea menționată.

12 La 18 mai 2009, Comisia Europeană a primit o plângere din partea SES Astra SA care viza o schemă de ajutoare de stat acordată de Regatul Spaniei în favoarea trecerii de la televiziunea analogică la TDT în zona II. Potrivit SES Astra, această schemă cuprindea un ajutor nenotificat, susceptibil să creeze o denaturare a concurenței între platforma de radiodifuziune terestră și cea de radiodifuziune prin satelit.

13 Prin scrisoarea din 29 septembrie 2010, Comisia a informat Regatul Spaniei cu privire la decizia sa de a iniția procedura prevăzută la articolul 108 alineatul (2) TFUE în ceea ce privește schema de ajutor în cauză pentru întregul teritoriu al Spaniei, cu excepția Comunității autonome Castilia-La Mancha, pentru care a fost deschisă o procedură separată.

14 Comisia a adoptat ulterior decizia în litigiu, al cărei articol 1 din dispozitiv declară că ajutorul de stat acordat operatorilor platformei de televiziune terestră pentru implementarea, întreținerea și exploatarea rețelei de TDT în zona II a fost pus în aplicare cu încălcarea prevederilor articolului 108 alineatul (3) din TFUE și că este incompatibil cu piața internă, cu excepția celui care a fost acordat în conformitate cu criteriul neutralității tehnologice. Articolul 3 din dispozitivul acestei decizii dispune recuperarea respectivului ajutor incompatibil de la operatorii de TDT, indiferent de modul cum au obținut ajutorul, direct sau indirect.

15 În motivarea deciziei în litigiu, Comisia a considerat, în primul rând, că diferitele acte adoptate la nivel central și acordurile care fuseseră încheiate între MITC și comunitățile autonome constituie baza schemei de ajutoare pentru extinderea TDT în zona II. În practică, comunitățile autonome au aplicat orientările guvernului spaniol privind extinderea TDT.

16 În al doilea rând, Comisia a constatat că măsura în cauză trebuie considerată ca fiind ajutor de stat în temeiul articolului 107 alineatul (1) TFUE. În această privință, Comisia a arătat, mai exact, că autoritățile spaniole au prezentat doar cazul Comunității autonome Țara Bascilor pentru a invoca lipsa ajutorului de stat în conformitate cu condițiile stabilite de Curte în Hotărârea din 24 iulie 2003, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, denumită în continuare „Hotărârea Altmark”, EU:C:2003:415). Totuși, prima condiție din această hotărâre (denumită în continuare „prima condiție Altmark”), potrivit căreia întreprinderea beneficiară trebuie să fie efectiv însărcinată cu executarea unor obligații de serviciu public și, pe de altă parte, aceste obligații trebuie să fie clar definite, nu era îndeplinită, în opinia Comisiei. În plus, în lipsa asigurării celui mai scăzut cost în interesul general al respectivei comunități autonome, nici a patra condiție din hotărârea menționată (denumită în continuare „a patra condiție Altmark”) nu era îndeplinită.

17 În al treilea rând, Comisia a apreciat că măsura în cauză nu putea fi considerată un ajutor de stat compatibil cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) TFUE, în pofida faptului că această măsură a fost destinată să îndeplinească un obiectiv de interes comun bine definit și că

exista o deficiență a pieței relevante. În opinia sa, din moment ce măsura în cauză nu respecta principiul neutralității tehnologice, ea nu era proporțională și nu constituia un instrument adecvat pentru a garanta acoperirea canalelor cu acces liber pentru rezidenții din zona II.

18 În al patrulea rând, Comisia a considerat că, în lipsa unei definiții suficient de precise a exploatării unei platforme terestre drept serviciu public, măsura respectivă nu putea fi justificată în temeiul articolului 106 alineatul (2) TFUE.

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

19 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 30 august 2013, Regatul Spaniei a introdus acțiunea având ca obiect anularea deciziei în litigiu.

20 În susținerea acțiunii sale, Regatul Spaniei a invocat cinci motive. Primul motiv era întemeiat pe încălcarea articolului 107 alineatul (1) TFUE. Cel de al doilea motiv, invocat cu titlu subsidiar, privea compatibilitatea cu piața internă a ajutorului prezumat în cauză. Acest motiv se întemeia pe nerespectarea condițiilor de autorizare vizate la articolul 106 alineatul (2) TFUE și la articolul 107 alineatul (3) litera (c) TFUE. Prin intermediul celui de al treilea motiv, Regatul Spaniei invoca o încălcare a normelor de procedură. Cel de al patrulea motiv, invocat cu titlu subsidiar, privea cererea de recuperare a ajutorului și era întemeiat pe o încălcare a principiilor securității juridice, egalității de tratament, proporționalității și subsidiarității. Prin intermediul celui de al cincilea motiv, Regatul Spaniei invoca în subsidiar o încălcare a dreptului fundamental la informare privind recuperarea ajutorului.

21 Tribunalul a respins primul motiv ca neîntemeiat.

22 În acest scop, Tribunalul a respins argumentația Regatului Spaniei potrivit căreia măsura în cauză nu putea fi calificată drept „ajutor de stat” în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE în lipsa acordării unui avantaj economic beneficiarilor, în măsura în care condițiile stabilite de Curte în Hotărârea din 24 iulie 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), erau îndeplinite.

23 În ceea ce privește prima condiție Altmark, referitoare la executarea de obligații de serviciu public, Tribunalul a statuat, la punctele 53-78 din hotărârea atacată, că Regatul Spaniei nu a demonstrat că Comisia a considerat în mod eronat că, în lipsa unei definiții clare a serviciului în cauză, și anume implementarea, întreținerea și exploatarea rețelei TDT în zona II, ca serviciu public, condiția menționată nu era îndeplinită.

24 Referitor la cea de a patra condiție Altmark, privind garantarea celui mai scăzut cost pentru colectivitate, Tribunalul a statuat, la punctele 79-83 din hotărârea atacată, că statul membru menționat nu a demonstrat nici că Comisia a concluzionat în mod eronat că această condiție nu era îndeplinită, în măsura în care același stat membru se limitase în esență să arate că, în comparație cu platforma prin satelit, platforma terestră era soluția cea mai eficientă în termeni de costuri, întrucât infrastructura exista deja pentru televiziunea terestră analogică.

25 Tribunalul a respins de asemenea, pe fond, argumentația Regatului Spaniei privind o pretinsă încălcare a articolului 107 alineatul (3) litera (c) TFUE, precum și celelalte trei motive invocate de acesta și, în consecință, a respins acțiunea în totalitate.

Concluziile părților

26 Prin intermediul recursului, Regatul Spaniei solicită Curții:

– anularea hotărârii atacate;

– anularea deciziei în litigiu;

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

27 Comisia solicită Curții respingerea recursului și obligarea Regatului Spaniei la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

28 În susținerea recursului său, Regatul Spaniei invocă două motive.

Cu privire la primul motiv

29 Primul motiv este întemeiat pe o eroare de drept referitoare la controlul definirii și al punerii în aplicare de către statele membre a unui serviciu de interes economic general (SIEG). Acest motiv este subdivizat în două aspecte.

Cu privire la primul aspect

– *Argumentația părților*

30 Prin intermediul primului aspect al primului motiv, Regatul Spaniei critică punctele 53-78 din hotărârea atacată, referitoare la examinarea de către Tribunal a aprecierii Comisiei potrivit căreia această instituție a concluzionat că prima condiție Altmark nu era îndeplinită.

31 Acest stat membru arată că Tribunalul își întemeiază raționamentul pe premise eronate în măsura în care a statuat, în primul rând, că nu trebuia să se țină seama, pe lângă cadrul juridic, de ansamblul actelor autorităților spaniole prin care operatorii în cauză au fost însărcinați cu executarea unor obligații de serviciu public, în al doilea rând, că Regatul Spaniei nu îi furnizase niciun contract prin care se impun obligații de serviciu public acestor operatori și, în al treilea rând, că nicio altă comunitate autonomă în afara Țării Bascilor nu a prezentat o argumentație susceptibilă să demonstreze că exploatarea rețelei terestre era un serviciu public. Ar rezulta de aici că Tribunalul nu a efectuat o examinare suficient de circumstanțiată pentru a stabili dacă autoritățile spaniole au săvârșit o eroare vădită în exercitarea puterii lor de apreciere în definirea SIEG în cauză.

32 În primul rând, analiza Tribunalului cu privire la cadrul juridic ar fi vădit eronată. Astfel, Ley 32/2003, General de Telecomunicaciones (Legea generală 32/2003 privind telecomunicațiile) din 3 noiembrie 2003 (BOE nr. 264 din 4 noiembrie 2003, p. 38890) ar califica în mod expres drept SIEG exploatarea rețelelor de radio și de televiziune și nu ar fi posibilă, având în vedere jurisprudența, înlăturarea pertinenței acestei legi pentru motivul că s-ar aplica tuturor, iar nu anumitor operatori din sector.

33 În al doilea rând, actele dreptului național și contractele încheiate de autoritățile spaniole nu numai că ar defini și ar încredința executarea SIEG anumitor operatori, ci ar face de asemenea referire expresă la tehnologia terestră. Aceste acte ar fi fost luate în considerare de Comisie, în special în considerentele (23)-(36) ale deciziei în litigiu, și de Tribunal pentru a constata existența unui ajutor de stat.

34 În această privință, Regatul Spaniei arată că elementele de probă care pot fi furnizate în cadrul procedurii jurisdicționale, în speță contractele care impun obligații de serviciu public, nu sunt pertinente pentru controlul legalității unei decizii a Comisiei. În plus, printre obligațiile procedurale care trebuie respectate figurează obligația Comisiei de a examina, cu grijă și cu imparțialitate, toate elementele pertinente și de a-și motiva decizia.

35 În speță, Comisia ar fi trebuit să ia în considerare cererile de ofertă organizate în anumite comunități autonome, care, astfel cum reiese, de altfel, din descrierea măsurii în cauză efectuată printre altele în considerentele (32)-(34) ale deciziei în litigiu, fac parte integrantă din această măsură.

36 În al treilea rând, Regatul Spaniei susține că Tribunalul nu putea afirma că nicio altă comunitate autonomă în afara Țării Bascilor nu demonstrase calitatea de SIEG a exploatării rețelei terestre, întrucât Comisia a examinat un eșantion de 82 de cereri de ofertă pentru a aprecia compatibilitatea ajutorului cu piața internă, astfel cum reiese din nota de subsol 29 din decizia în litigiu. În consecință, Tribunalul nu ar fi verificat dacă Comisia a examinat în mod corespunzător toate elementele pertinente pentru definirea serviciului public în cauză.

37 Comisia apreciază că acest aspect este inoperant și, în orice caz, inadmisibil și nefondat.

– *Aprecierea Curții*

38 Prin intermediul primului aspect al primului motiv, Regatul Spaniei susține în esență că examinarea Tribunalului, în ceea ce privește prima condiție Altmark, este afectată de mai multe erori de drept.

39 În primul rând, referitor la pretinsa eroare săvârșită de Tribunal în aprecierea dreptului național, trebuie arătat că, la punctul 66 din hotărârea atacată, Tribunalul a recunoscut în mod expres că Legea generală 32/2003 califică exploatarea rețelelor de radio și de televiziune drept „serviciu de interes general”.

40 Or, Tribunalul a considerat, la punctul 67 din hotărârea atacată, că faptul că un serviciu este desemnat ca fiind de interes general în dreptul național nu face ca orice operator care îl furnizează să aibă atribuții de executare a obligațiilor de serviciu public clar definite în sensul primei condiții Altmark. În plus, acesta a constatat că nu reieșea din Legea 32/2003 că toate serviciile de telecomunicații din Spania aveau caracter de SIEG în sensul Hotărârii din 24 iulie 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), și că respectiva lege prevedea în mod expres că toate serviciile de interes general în sensul legii menționate trebuiau furnizate în cadrul unui regim de liberă concurență.

41 La punctul 68 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat de asemenea că dispozițiile Legii generale nr. 32/2003 se caracterizează prin neutralitate tehnologică și că telecomunicații înseamnă transmiterea de semnale prin orice rețea de telecomunicații, și nu prin rețeaua terestră în special. Tribunalul a considerat că, în lumina acestor precizări ale legii spaniole, nu se poate concluziona că, în respectiva lege, exploatarea unei rețele terestre era definită ca fiind un serviciu public în sensul Hotărârii din 24 iulie 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415).

42 În această privință, conform unei jurisprudențe constante a Curții, aceasta este competentă, în cadrul unui recurs, numai să verifice dacă a existat o denaturare a dreptului național, care trebuie să reiasă în mod evident din înscrisurile din dosar (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2016, Comisia/Hansestadt Lübeck, C-524/14 P, EU:C:2016:971, punctul 20 și jurisprudența citată).

43 Or, în speță, Regatul Spaniei nu a invocat și, *a fortiori*, nu a demonstrat existența unei asemenea denaturări a dreptului național. Astfel, acesta nici nu a susținut, nici nu a dovedit că Tribunalul a efectuat aprecieri care erau în mod vădit contrare conținutului dispozițiilor legislației spaniole în cauză sau că a atribuit uneia dintre aceste dispoziții o sferă de aplicare ce în mod vădit nu i-ar corespunde în raport cu celelalte elemente din dosar.

44 În plus, presupunând că Regatul Spaniei arată deopotrivă că Tribunalul a efectuat o calificare juridică eronată a Legii generale 32/2003, trebuie arătat, întocmai avocatului general la punctele 155 și 156 din concluzii că, din perspectiva caracterului echivoc al elementelor acestei legi evocate la punctele 40 și 41 din prezenta hotărâre, concluzia Tribunalului potrivit căreia legea menționată nu permitea să se considere că operatorii care exploatează o rețea terestră ar fi fost învestiți cu obligații de serviciu public clar definite conform primei condiții din Hotărârea din 24 iulie 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), nu este afectată de nicio eroare de drept (Hotărârea pronunțată astăzi, Comunidad Autónoma del País Vasco și alții/Comisia, C-66/16 P-C-69/16 P, punctul 102).

45 În al doilea rând, argumentul Regatului Spaniei evocat la punctele 33-35 din prezenta hotărâre se întemeiază pe o lectură eronată a hotărârii atacate.

46 Astfel, în primul rând, contrar celor pretinse de Regatul Spaniei, Tribunalul nu a statuat că nu a fost necesar să se țină seama de ansamblul actelor prin care autoritățile spaniole au încredințat executarea unor obligații de serviciu public operatorilor în cauză.

47 Reiese, dimpotrivă, din cuprinsul punctelor 69-73 din hotărârea atacată că Tribunalul a examinat argumentul Regatului Spaniei potrivit căruia operatorii respectivi au fost însărcinați cu executarea unor asemenea obligații în special în contractele de achiziții publice încheiate între aceiași operatori și autoritățile spaniole, precum și în acordurile interinstituționale încheiate între guvernul basc, asociația comunelor basce și cele trei guverne provinciale basce.

48 În acest context, Tribunalul a arătat, la punctul 71 din hotărârea atacată, că mandatul care conferă misiunea de serviciu public poate acoperi și acte convenționale, în măsura în care provin de la autoritatea publică și sunt obligatorii, *a fortiori* atunci când astfel de acte concretizează obligațiile impuse de legislație.

49 Tribunalul a respins însă, la punctul 71 menționat, argumentația Regatului Spaniei pentru motivul că, în speță, acesta din urmă nu a furnizat niciun contract care să permită susținerea afirmațiilor sale și că respectiva calitate de SIEG a serviciului în cauză nu se putea deduce, fără nicio precizare din partea autorităților în cauză, din simpla împrejurare că a făcut obiectul unui contract de achiziții publice.

50 În plus, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 72 din hotărârea atacată, Tribunalul a respins argumentele Regatului Spaniei privind constatările Comisiei referitoare la nedefinirea exploatărilor rețelei terestre ca serviciu public în acordurile interinstituționale pentru motivul că aceste constatări nu au fost contestate în fața sa de Regatul Spaniei.

51 În al doilea rând, argumentul Regatului Spaniei potrivit căruia Tribunalul i-ar fi reproșat în mod eronat că nu a prezentat, în cadrul procedurii jurisdicționale, niciun contract în care erau definite obligațiile de serviciu public ar trebui respins ca nefondat, pentru motivul că se bazează pe o lectură eronată a hotărârii menționate.

52 Astfel, contrar susținerilor Regatului Spaniei, Tribunalul nu a reproșat acestuia din urmă că nu a prezentat contractele de achiziții publice necesare aprecierii serviciului în litigiu. Astfel cum reiese din cuprinsul punctului 77 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat în mod corect că acest stat membru nu putea reproșa Comisiei că și-a întemeiat analiza pe elementele de fapt de care dispunea la data la care a fost adoptată decizia în litigiu. Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, pe care Tribunalul a amintit-o în mod corect la acest punct, legalitatea unei decizii în materie de ajutoare de stat nu poate

fi apreciată decât în funcție de informațiile de care putea dispune Comisia la momentul la care a adoptat această decizie (a se vedea în special Ordonanța din 4 septembrie 2014, Albergo Quattro Fontane și alții/Comisia, C-227/13 P-C-239/13 P, nepublicată, EU:C:2014:2177, punctul 77, precum și jurisprudența citată).

53 În al treilea rând, astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 159 din concluzii, argumentul întemeiat pe faptul că Tribunalul nu ar fi examinat toate elementele pertinente privind definirea serviciului public în cauză, în măsura în care Comisia a examinat un eșantion de 82 de cereri de ofertă pentru a aprecia compatibilitatea ajutorului cu piața internă, nu poate fi admis. Această împrejurare nu presupune astfel că o altă comunitate autonomă decât Țara Bascilor a demonstrat că serviciul de exploatare a rețelei terestre are calitatea de SIEG în sensul Hotărârii din 24 iulie 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415).

54 Din perspectiva tuturor considerațiilor care precedă, trebuie respins primul aspect al primului motiv.

Cu privire la al doilea aspect

– Argumentația părților

55 Prin intermediul celui de al doilea aspect al primului motiv, Regatul Spaniei critică, mai exact, punctele 81 și 82 din hotărârea atacată, în măsura în care Tribunalul a statuat în cadrul aprecierii sale referitoare la cea de a patra condiție Altmark că nu era suficientă comparația cu tehnologia prin satelit, în cazul Țării Bascilor, pentru a demonstra că întreprinderea în cauză era întreprinderea cea mai eficientă.

56 Comisia susține că argumentele Regatului Spaniei erau lipsite de claritate și sunt inadmisibile sau, în orice caz, nefondate.

– Aprecierea Curții

57 În măsura în care prezentul aspect al primului motiv privește o pretinsă eroare săvârșită de Tribunalul în ceea ce privește examinarea celei de a patra condiții Altmark, trebuie arătat că, având în vedere caracterul cumulativ al condițiilor Altmark, faptul că aprecierea Tribunalului potrivit căreia una dintre aceste condiții nu este îndeplinită ar fi eronată nu poate conduce la anularea hotărârii atacate dacă, pe de altă parte, ea este lipsită de o eroare de drept în ceea ce privește aprecierea unei alte condiții dintre acestea (Hotărârea pronunțată astăzi, Comunidad Autónoma del País Vasco și alții/Comisia, C-66/16 P-C-69/16 P, punctul 49).

58 Or, reiese din examinarea primului aspect al primului motiv că Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept respingând argumentele Regatului Spaniei prin care se contestă constatările care figurează în considerentele (119)-(126) ale deciziei în litigiu, potrivit cărora prima condiție Altmark nu este îndeplinită.

59 În aceste împrejurări, al doilea aspect al primului motiv trebuie să fie considerat drept inoperant.

60 Prin urmare primul motiv trebuie respins în totalitate.

Cu privire la al doilea motiv

Argumentația părților

61 Regatul Spaniei reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept, la punctele 101-110 din hotărârea atacată, în cadrul analizei sale referitoare la compatibilitatea ajutorului cu piața internă în sensul articolului 107 alineatul (3) litera (c) TFUE. Acest stat membru susține că raționamentul Tribunalului conține mai multe erori care demonstrează că acesta nu a efectuat controlul jurisdicțional în conformitate cu jurisprudența rezultată din Hotărârea din 15 februarie 2005, Comisia/Tetra Laval (C-12/03 P, EU:C:2005:87, punctul 39).

62 În primul rând, Regatul Spaniei consideră că Tribunalul nu a verificat în mod corespunzător exactitatea elementelor pe care se întemeiază decizia în litigiu, statuând, la punctul 104 din hotărârea atacată, că Comisia nu era obligată să furnizeze detaliile cu privire la eșantionul de cereri de ofertă pe care l-a luat în considerare pentru a concluziona că principiul neutralității tehnologice nu a fost respectat. În această privință, jurisprudența citată la acest punct de Tribunal nu ar fi pertinentă întrucât, în cauzele în care s-a pronunțat această jurisprudență, cererile de ofertă individuale nu făceau parte din descrierea măsurii de ajutor. Or, în speță, astfel cum ar reieși din cuprinsul considerentelor (23)-(36) ale deciziei în litigiu, cererile de ofertă ar face parte integrantă din măsura în cauză.

63 În al doilea rând, potrivit acestui stat membru, Tribunalul nu a verificat fiabilitatea și coerența eșantionului de cereri de ofertă pe care s-a bazat Comisia și dacă aceasta a utilizat datele pertinente. Astfel, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept prin faptul că a statuat, la punctul 108 din hotărârea atacată, că autoritățile spaniole au omis să furnizeze elementele necesare pentru a concluziona în sensul compatibilității ajutorului. Pe de o parte, Comisia ar fi decis ea însăși să analizeze un eșantion furnizat de autoritățile spaniole și ar fi afirmat în fața Tribunalului că nu cunoștea numărul de cereri de ofertă pe care le examinase. Pe de altă parte, problema fiabilității eșantionului furnizat de autoritățile spaniole în cadrul procedurii jurisdicționale ar fi în orice caz lipsită de pertinență, în măsura în care controlul legalității deciziei în litigiu trebuia efectuat în funcție de elementele disponibile la data la care această decizie a fost adoptată.

64 În al treilea rând, prin confirmarea concluziei Comisiei potrivit căreia măsura în cauză nu era neutră din punct de vedere tehnologic, Tribunalul ar fi acoperit, prin propria motivare, lacunele existente în decizia în litigiu.

65 În memoriul său în replică, Regatul Spaniei precizează că acest al doilea motiv privește neglijența Comisiei în măsura în care aceasta nu a examinat toate cererile de ofertă furnizate de autoritățile spaniole. Problema menționată ar privi puterea de apreciere a Comisiei și ar putea să facă astfel obiectul unui recurs.

66 Comisia subliniază cu titlu preliminar, că prezentul motiv nu vizează punctul 96 din hotărârea atacată și, în consecință, nu poate fi înțeles ca repunând în discuție analiza compatibilității ajutorului din perspectiva articolului 106 alineatul (2) TFUE. În plus, potrivit Comisiei, prin intermediul acestui motiv, Regatul Spaniei invită Curtea la un control din oficiu al hotărârii Tribunalului și ar intenționa astfel să prezinte în etapa recursului aspecte neevocate în fața acestuia, ceea ce ar determina inadmisibilitatea motivului.

67 În definitiv, aceasta susține că criticile formulate de Regatul Spaniei în privința analizei efectuate de Tribunal pornind de la eșantionul de cereri de ofertă sunt nefondate.

68 În memoriul său în duplică, Comisia subliniază că, contrar a ceea ce autorizează articolul 127 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, reiese din memoriul în replică al Regatului Spaniei că acesta extinde al doilea motiv al recursului la elementele vizate de primul său motiv. Acest

stat membru ar susține astfel, în general, existența unui control jurisdicțional insuficient și în ceea ce privește primul motiv, deși, potrivit acestui prim motiv al recursului, aceasta s-ar referi exclusiv la eroarea de drept săvârșită de Tribunal în privința existenței unui SIEG.

Aprecierea Curții

69 Prin intermediul celui de al doilea motiv, Regatul Spaniei reproșează Tribunalului că a săvârșit mai multe erori de drept în cadrul examinării analizei Comisiei referitoare la compatibilitatea măsurii în cauză cu piața internă în sensul articolului 107 alineatul (3) litera (c) TFUE.

70 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții la care Tribunalul a făcut în mod întemeiat trimitere la punctul 99 din hotărârea atacată, în cadrul controlului pe care instanțele Uniunii îl exercită asupra aprecierilor economice complexe efectuate de Comisie în domeniul ajutoarelor de stat, nu intră în competența instanței Uniunii să înlocuiască aprecierea economică a Comisiei cu propria apreciere. Instanța Uniunii trebuie printre altele nu numai să verifice totuși exactitatea materială a elementelor de probă invocate, fiabilitatea și coerența lor, ci și să controleze dacă aceste elemente constituie ansamblul datelor pertinente care trebuie luate în considerare pentru aprecierea unei situații complexe și dacă sunt de natură să susțină concluziile deduse (a se vedea în special Hotărârea din 24 octombrie 2013, Land Burgenland și alții/Comisia, C-214/12 P, C-215/12 P și C-223/12 P, EU:C:2013:682, punctele 78 și 79, precum și jurisprudența citată).

71 Mai întâi, trebuie respins argumentul Regatului Spaniei potrivit căruia Tribunalul s-ar fi abținut să verifice exactitatea materială a elementelor de probă pe care s-a întemeiat Comisia pentru a concluziona în decizia în litigiu că măsura în cauză nu putea fi considerată compatibilă cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) TFUE, pentru motivul că această măsură nu respecta principiul neutralității tehnologice.

72 Astfel nu reiese din cererea introductivă de anulare că Regatul Spaniei ar fi arătat în fața Tribunalului că Comisia s-a întemeiat pe elemente care erau inexacte din punct de vedere material.

73 În plus, argumentul Regatului Spaniei se rezumă să conteste afirmația, care figurează la punctul 104 din hotărârea atacată, potrivit căreia Comisia nu era obligată să furnizeze mai multe detalii cu privire la nerespectarea principiului neutralității tehnologice decât cele care figurau la considerentele (148)-(171) ale deciziei în litigiu, pentru motivul că jurisprudența pe care s-a întemeiat Tribunalul la acest punct nu este aplicabilă în speță.

74 La punctul 104 din hotărârea atacată, Tribunalul s-a referit, în mod întemeiat, la jurisprudența Curții potrivit căreia, în cazul unei scheme de ajutoare, Comisia se poate limita să studieze caracteristicile schemei în cauză pentru a aprecia în motivarea deciziei dacă această schemă are un caracter necesar pentru realizarea unuia dintre obiectivele urmărite de articolul 107 alineatul (3) TFUE. Așadar, într-o decizie referitoare la o asemenea schemă, Comisia nu trebuie să efectueze o analiză a ajutorului acordat în fiecare caz individual în temeiul unei astfel de scheme. Doar în etapa recuperării ajutoarelor este necesar să se verifice situația individuală a fiecărei întreprinderi în cauză (Hotărârea din 13 iunie 2013, HGA și alții/Comisia, C-630/11 P-C-633/11 P, EU:C:2013:387, punctul 114, precum și jurisprudența citată).

75 Or, este suficient să se sublinieze că Regatul Spaniei nu contestă faptul că măsura în cauză constituia o schemă de ajutoare în sensul jurisprudenței vizate la punctul precedent, astfel încât aceasta îi este aplicabilă. Din această perspectivă, împrejurarea invocată de Regatul Spaniei întemeiată pe faptul că, în speță, cererile de ofertă individuale în cauză fac parte din descrierea măsurii de ajutor este lipsită de pertinență.

76 În continuare, nici argumentul Regatului Spaniei potrivit căruia Tribunalul nu a verificat fiabilitatea și coerența eșantionului de cereri de ofertă pe care s-a bazat Comisia nu poate fi primit.

77 Astfel, reiese din cuprinsul punctului 106 din hotărârea atacată că Tribunalul a efectuat o astfel de verificare pentru a răspunde la argumentul Regatului Spaniei întemeiat pe lipsa de reprezentativitate a eșantionului de cereri de ofertă utilizat de Comisie. Tribunalul a statuat că, deși, dintre cele 82 de cereri de ofertă analizate de Comisie, 65 ar fi fost cereri de ofertă de furnizare care nu ar fi afectate de decizia atacată, cele 17 cereri de ofertă analizate privind extinderea rețelei reprezintă, în orice caz, un eșantion suficient de semnificativ în speță, având în vedere în special faptul că procedura administrativă viza 16 comunități autonome din Spania.

78 Or, în recursul său, Regatul Spaniei nu a formulat niciun argument având ca obiect să susțină că această apreciere este vădit eronată, nici, *a fortiori*, nu a prezentat elemente susceptibile să conducă la o asemenea concluzie.

79 În sfârșit, în măsura în care acest stat membru se limitează să afirme că Tribunalul a acoperit lacunele existente în decizia în litigiu prin propria motivare, fără să precizeze motivele care l-au determinat să formuleze un asemenea argument, nici chiar să indice punctele din hotărârea atacată pe care statul menționat intenționează să le vizeze, acest argument este inadmisibil.

80 Prin urmare, al doilea motiv al recursului trebuie respins ca fiind în parte inadmisibil și în parte nefondat.

81 Rezultă că recursul trebuie respins în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

82 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. Articolul 138 alineatul (1) din același regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, prevede că partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

83 Întrucât Comisia a solicitat obligarea Regatului Spaniei la plata cheltuielilor de judecată, iar acesta din urmă au căzut în pretenții, se impune obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Regatul Spaniei suportă cheltuielile de judecată.

Semnături